

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT
Avdelning 6

DOM
2023-09-29
Meddelad i
Huddinge

Mål nr
T 8598-22

PARTER

Kärande

GT-Naturmåleri AB, 559078-2859
Kosmosgränd 18
175 66 Järfälla

Ombud: Advokaten Johan Engborg och biträdande juristen Matilda Westerberg
ASTRA ADVOKATER KB
Drottninggatan 98
111 60 Stockholm

Svarande

Linda Lewin, 19800118-0168
Margaretavägen 74
122 62 Enskede

Ombud: Advokaterna Ida Herdenberg och Marcus Palmqvist
Wesslau Söderqvist Advokatbyrå i Stockholm KB
Box 7836
103 98 Stockholm

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.
2. GT-Naturmåleri AB ska betala Linda Lewins rättegångskostnad med 380 000 kr, varav 304 000 kr avser ombudsarvode och 76 000 kr avser mervärdesskatt. GT-Naturmåleri AB ska också betala ränta på beloppet 380 000 kr beräknad enligt 6 § räntelagen från dagens datum till dess betalning sker.

Dok.Id 2253977

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
141 84 Huddinge	Björnkullavägen 5 A	08-561 660 60 E-post: sodertorns.tingsratt.avdelning6@dom.se www.sodertornstingsratt.domstol.se		måndag – fredag 08:30–16:00

BAKGRUND

Tvisten rör målningsarbeten. Parterna har muntligen avtalat att GT-Naturmåleri AB (GT) skulle utföra målningsarbeten på Linda Lewins fastighet med adressen Margaretavägen 74 i Enskede. Enligt avtalet skulle arbete utföras på tre av fyra våningsplan i fastigheten; vinden, bottenvåningen och första våningen. Parterna har vidare avtalat att arbetet skulle utföras på löpande räkning till ett timpris om 500 kr inklusive mervärdesskatt. Parterna är överens om att GT har utfört visst målningsarbete under perioden den 21 december 2021 till den 25 februari 2022 och att Linda Lewin inte har erlagt någon betalning för arbetet. Parterna är vidare överens om att Linda Lewin den 15 mars 2022 har skickat ett sms där hon efterfrågat en specificerad räkning enligt 40 § konsumenttjänstlagen (1985:716).

YRKANDEN

GT har yrkat att tingsrätten ska förplikta Linda Lewin att till GT betala ett kapitalbelopp om 687 046 kr inklusive mervärdesskatt plus ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen (1975:635) från den 28 april 2022 till dess att full betalning sker.

Linda Lewin har bestritt GT:s yrkande. Linda Lewin har vitsordat ett belopp om 175 000 kr inklusive mervärdesskatt som skäligt i och för sig för det arbete som hon har beställt. Om tingsrätten skulle komma fram till att allt målningsarbete som GT påstått är avtalat har utförts, har Linda Lewin vitsordat ett belopp om 250 000 kr inklusive mervärdesskatt som skäligt i och för sig. Inga belopp för påstådda materialkostnader och servicebil har vitsordats som skäliga i och för sig. Ränteyrkandet har vitsordats som skäligt i och för sig.

Parterna har begärt ersättning för sina respektive rättegångskostnader.

GRUNDER**GT**

Parterna har avtalat att Linda Lewin ska betala begärt kapitalbelopp

Arbete

Parterna har avtalat att GT skulle utföra målningsarbete på Linda Lewins fastighet. Avtalet har ingåtts såväl muntligen som skriftligen, bland annat den 29 september 2021 och den 27 oktober 2021. Parterna har därutöver ingått ett muntligt avtal ett par veckor innan arbetet påbörjats. Parternas initiala avtal har innefattat arbete på tak, väggar och snickeri på bottenvåningen, vindsvåningen och första våningen. Arbetet har inte varit begränsat till enbart vissa rum.

Utöver parternas initiala avtal har Linda Lewin löpande under arbetets gång beställt ytterligare arbete. Linda Lewin har aldrig påtalat att något arbete som GT utfört inte skulle utföras. På så sätt har hon beställt det arbete som GT utfört och är därför skyldig att betala för det. GT har utfört det tillkommande arbetet enligt Linda Lewins beställningar, dvs. i enlighet med parternas avtal.

Av det begärda kapitalbeloppet avser 574 000 kr arbete. GT har arbetat totalt 1 148 timmar och en till fyra personer har arbetat simultant i entreprenaden. Eftersom GT utfört arbete enligt parternas avtal ska Linda Lewin betala begärt kapitalbelopp.

Material

Parterna har muntligen avtalat att Linda Lewin ska stå för kostnaden för material som tillkommit i samband med arbetet. Parterna har alltså avtalat att materialkostnaderna inte ingått i arbetskostnaden. Linda Lewin ska därför betala begärt belopp.

Servicebil

Parterna har avtalat att Linda Lewin ska stå kostnaden för GT:s servicebil. Detta har varit underförstått mellan parterna under hela arbetets gång med hänsyn till att kostnaden för servicebil är en förutsättning för att måleriarbetet skulle kunna utföras. Linda Lewin ska därför betala begärt belopp.

Specificerad räkning och betalningsskyldighet

Linda Lewin har fakturerats för arbetet i vart fall genom att kravbrev daterat den 5 april 2022 skickats till henne. Av kravbrevet framgår samma belopp som framgår av fakturan som tidigare skickats till Linda Lewin. Att fakturan som utställts den 22 mars 2022 eventuellt inte nått Linda Lewin före det att talan väckts i tingsrätten saknar betydelse för prövning av saken.

Linda Lewin har inte framställt en begäran om specificerad räkning i rätt tid, varför 40 § konsumenttjänstlagen inte är tillämplig. GT har under alla omständigheter skickat en specificerad räkning till Linda Lewin den 24 mars 2022. GT har fört en arbetsdagbok som har funnits tillgänglig för Linda Lewin under arbetstiden. Arbetsplatsdagboken har funnits på arbetsplatsen dagligen och har inte manipulerats i efterhand. GT har uppfyllt vad som åligger bolaget enligt konsumenttjänstlagen. Fordran har förfallit till betalning.

Om tingsrätten skulle komma fram till att Linda Lewin i tid har begärt en specificerad räkning och att GT inte har skickat en sådan har fordran oavsett förfallit till betalning.

Kapitalbeloppets skälighet

Det yrkade kapitalbeloppet utgör skäligt pris för den utförda tjänsten.

Begärd ränta

Rätten till dröjsmålsränta följer av lag och är beräknad 30 dagar från fakturans utfärdande.

Linda Lewin

Parterna har inte avtalat om allt arbete som GT utfört

Parterna har inte avtalat om arbete i den omfattning som GT påstått. Parternas avtal har endast omfattat målning och tapetsering av väggar i samtliga rum med undantag för följande:

- källaren,
- tak i vardagsrum,
- ”master bedroom”,
- allrum på plan 2, och
- vinden, samtliga väggar och tak på vinden.

Parternas avtal har även omfattat målning av nya lister, socklar, dörr- och fönsterfoder samt stuckaturer i alla rum på de tre våningsplanen. Utöver dessa tillägg har parterna inget ytterligare avtal. Den arbetsbeskrivning som GT upprättat utgör inte avtalsinnehåll mellan parterna. Linda Lewin är endast betalningsskyldig för det arbete som hon har beställt. Hon är därför inte skyldig att betala begärt belopp.

Parterna har inte avtalat att Linda Lewin ska betala för material och servicebil

Parterna har inte avtalat att Linda Lewin ska stå för kostnaderna för material och servicebil. Det saknas därmed grund för Linda Lewins betalningsskyldighet.

Tidsåtgången och begärt belopp är oskäligt

GT har inte utfört arbete uppgående till 1 148 timmar. Under alla omständigheter är 1 148 arbetstimmar inte en skälig tidsåtgång för utfört arbete.

I den mån priset för tjänsten inte följer av avtalet ska Linda Lewin, som är konsument, betala vad som är skäligt med hänsyn till tjänstens art, omfattning, utförande, gängse pris eller prisberäkningssätt för motsvarande tjänster vid avtalstillfället samt omständigheterna i övrigt. Skäligt pris för det beställda arbetet uppgår till 175 000 kr inklusive mervärdesskatt.

Specificerad räkning och betalningsskyldighet

Den utställda fakturan har skickats till Linda Lewin först i samband med att målet inletts vid tingsrätten.

Oavsett de vitsordande som Linda Lewin gjort avseende vissa belopp är fordran inte förfallen till betalning eftersom hon inte har erhållit en specificerad räkning, trots begäran om det.

Linda Lewin har den 15 mars 2022 efterfrågat en specificerad räkning för den utförda tjänsten. När en konsument begärt en specificerad räkning i rätt tid är konsumenten inte skyldig att betala förrän en sådan räkning har kommit denne till handa. Linda Lewin har inte erhållit någon specificerad räkning. Beloppet har därför inte förfallit till betalning. Det finns därmed inte någon klar och förfallen skuld. Käromålet ska alltså ogillas. I vart fall ska inte mer än de vitsordade beloppen anses ha förfallit till betalning.

UTVECKLING AV TALAN**GT**

Parterna har avtalat om allt arbete som GT utfört

Parternas initiala avtal

Linda Lewin har fått tillträde till fastigheten den 1 december 2021. Två veckor innan arbetet påbörjats har parterna haft ett möte där de kommit överens om bland annat arbetets omfattning. Parterna har vid detta möte varit överens om att GT skulle behandla samtliga tak och väggar samt snickerier. Inget detaljutförande har bestämts eftersom Linda Lewin vid tillfället varit osäker på exakt vilket arbete som hon önskat att GT skulle utföra i respektive rum. Hon har vid tillfället endast uppgett att hon velat måla alternativt tapetsera väggar och tak i samtliga rum på alla tre våningsplan, byta

vissa lister/foder och att taket i vissa rum skulle höjas. Hon har även skickat exempelbilder som en vägledning för vilket arbete hon tänkt skulle utföras samt en lista per e-post, vilka dock inte har varit en uppgrändning av det slutliga arbetet. Arbetets omfattning har varierat från rum till rum utifrån de direktiv som Linda Lewin gett under arbetets gång. Parterna har vid mötet alltså kommit överens om att Linda Lewin under arbetets gång skulle besluta om arbetet som skulle utföras i respektive rum.

Arbetet har utförts på hela vinden och har inte begränsats till enbart vissa rum. Behandlingen av tak har inte enbart avsett måleri utan Linda Lewin skulle tillsammans med snickaren bestämma om vissa tak skulle rivas och höjas till originalhöjd. Höjning av taken skulle medföra en mer avancerad behandling med bland annat spackling för att de skulle kunna målas. Behandlingen av väggarna har avsett målning alternativt tapetsering. Parterna har vid det initiala mötet kommit överens om att visst underarbete skulle krävas då det tidigare har varit målat direkt på den underliggande tapeten, vilket inte är ett fackmannamässigt utförande. Parterna har dock inte vid detta tillfälle kommit överens om hur underarbetet skulle utföras, dvs. om tapeterna skulle rivas eller om nya gipsskivor skulle sättas upp på väggarna.

En dubbeldörr som monterats mellan kök och matsal har varit ny, men inte nyttillverkad. Linda Lewin har köpt dörren i början av december 2021.

Tillkommande beställningar

Utöver parternas initiala avtal har Linda Lewin löpande under arbetets gång beställt ytterligare arbete. De tillkommande avtalen har varit specifikationer av vilket arbete som skulle utföras i respektive rum och även vissa helt nyttillkommande arbeten. Linda Lewin har varit på arbetsplatsen flera gånger dagligen och berättat vilket arbete som hon ville skulle utföras. Linda Lewin har inte vid något tillfälle under arbetets gång gjort några invändningar avseende det arbete som utförts. Hon har även ringt GT:s företrädare på kvällar för att diskutera projektet.

Linda Lewin har ändrat sig beträffande om behandling av väggarna skulle ske genom måleri eller tapetsering. I samråd med snickaren har Linda Lewin kommit överens om att det skulle sättas upp nya gipsskivor på väggarna vilket krävt mer avancerad behandling än om väggarna endast målats. Den avancerade behandlingen har medfört underlagsarbete i form av omfattande spackling, slipning, igensättning av springor med gipsbruk, vilket inte utförs med spackel när det är fråga om större springor mellan nyuppsatta gipsskivor. Detta har medfört behov av underlagsarbete från GT:s sida innan själva målningen kunnat utföras.

Linda Lewin har också ändrat sig beträffande behandling av taken då hon tillsammans med snickaren har kommit fram till att vissa tak skulle höjas och att detta krävt en mer avancerad behandling än endast målning.

Snickeriarbetet har avsett dörrkarmar, dörrblad, dörrfoder, golvssocklar, taklister, fönster, fönsterkarmar/-foder på samtliga tre våningar. På entréplan har inte fönsterbågarna ingått, utan dessa arbeten skulle ha utförts under våren när det blev varmare utomhus. Även avseende detta arbete har viss underlagsbehandling krävts eftersom listerna, golvssocklar och taklisterna, varit nya. Bland annat har en extra grundning och behandling för kvistar krävts eftersom nytt obehandlat trä suger åt sig mycket mer färg. Dörrblad och dörrkarmar har varit gamla och har därför inte krävt lika omfattande behandling.

Linda Lewin har ändrat sig beträffande dörrarna på första våningen. Detta har skett den 19 januari 2022. GT har inledningsvis målat dessa vita, men Linda Lewin har i stället velat att dessa skulle målas gråa. Detta har föranlett att målningen – som redan varit grundad med vit färg – behövt göras om med grått för att färgen skulle täcka ordentligt.

Linda Lewin har vid det initiala tillfället varit osäker på om hon ville att målningsarbete skulle utföras i badrummet. Under arbetets gång har hon bestämt sig för att hon även har önskat att badrummet skulle målas.

Vidare har vissa detaljer av arbetet tillkommit och förändrats under arbetets gång. Till exempel har Linda Lewin bestämt sig för att hon i stället för målning har önskat tapet mellan garderobsstommarna i ”master bedroom”. Enligt parternas initiala överenskommelse skulle inte heller trappsidorna målas. Linda Lewin har ändrat sig den 19 januari 2022 till att så skulle ske.

Linda Lewin har varit på plats en eller flera gånger per dag för att i detalj bestämma de olika arbeten som skulle utföras. Hon har inte invänt mot något arbete som utförts. Mot bakgrund av att GT utfört arbete enligt vad Linda Lewin har beställt är hon skyldig att betala för arbetet.

Parterna har avtalat att Linda Lewin ska stå kostnaderna för material och servicebil

Material

Vid det initiala mötet har parterna kommit överens om att GT även skulle införskaffa material och att Linda Lewin skulle betala för detta. Från början har tanken varit att Linda Lewin själv skulle köpa materialet, något som senare har ändrats på avrådan av GT. I stället har GT ombesörjt införskaffandet av material för att Linda Lewin på så sätt skulle få del av GT:s rabatter. Linda Lewin har gått med på detta. Hon har dock själv köpt tapet.

Beloppet 106 576 kr avser materialkostnad och är beräknat enligt följande.

66 611 kr exklusive mervärdesskatt avser inköpt material vilket består av bland annat gips, stora mängder spackel, pappersremсор, hörnlistor, grundfärger, fog, takfärg, väggfärg, grundfärg för snickeri, färdigfärg för snickeri, spärrgrund och kvistgrund, tapetlim, skärblad och sandpapper.

Beloppet 18 650 kr exklusive mervärdesskatt avser material från eget lager. Det avser typiskt förbrukningsmaterial för målningsarbete som bland annat täckpapp, plast, rullar, penslar, spackel för vägg och snickeri, grundfärg till vägg/tak/snickeri,

spärrgrund och maskeringstejp. Fakturorna avseende materialkostnader är inklusive den rabatt som GT erhållit från leverantören. Materialet från eget lager har varit överblivet material från tidigare projekt.

Linda Lewin har under arbetets gång inte ifrågasatt materialkostnaderna utan har tvärtom godkänt dessa. GT brukar inte lämna rabatten vidare till sina kunder, varför Linda Lewin erhållit ”kompisrabatt” avseende materialkostnaderna. Skälet till att beloppen inte stämmer överens helt är för att Linda Lewin inte har fått del av hela rabatten som GT har haft.

Servicebil

Beloppet om 6 470 kr avser kostnad för servicebil. GT har tagit betalt för 15 dagar med arbetsbilen och beloppet har beräknats genom antalet dagar (dvs. 15) multiplicerat med 431 kr (inklusive mervärdesskatt). I beloppet ingår bland annat parkering, bränsle och trängselavgift.

GT har använt sig av servicebilen för att bland annat transportera verktyg och material till och från arbetet. GT har kört fram och tillbaka varje dag i cirka en månad, men har trots detta bara tagit betalt för 15 dagar. Linda Lewin har således erhållit en avsevärd rabatt även avseende kostnader för servicebilen.

Frågan om specificerad räkning

Linda Lewin har meddelat GT när arbetet slutförts den 25 februari 2022 att hon tyckt att arbetet tagit för många arbetstimmar i anspråk. Med anledning av detta har parterna bestämt sig för att träffas hos henne för att bland annat gå igenom arbetsdagboken och försöka nå enighet i antalet timmar. Att GT inte omgående efter att arbetet färdigställts skickat en specificerad faktura till Linda Lewin beror således på att parterna skulle försöka komma överens om antalet timmar dessförinnan. Efter Linda Lewins sms den 15 mars 2022 har GT den 24 mars 2022 skickat en arbetsbeskrivning. Arbetsbeskrivningen som har översänts är en beskrivning över vilka arbeten som utförts och utgör en del av den specificerade räkningen.

Linda Lewin*Parterna har inte avtalat om allt arbete som GT utfört*

Arbetsbeskrivningen har upprättats av GT efter att arbetet färdigställts. Den utgör alltså inte avtalsinnehåll mellan parterna. Därtill har säljaren som Linda Lewin köpt bostaden av renoverat fastigheten i vissa avseenden redan innan Linda Lewin fått tillträde. Till exempel har ytskiktet målats om år 2020, dvs. ungefär ett år innan Linda Lewin köpt fastigheten.

Vad avser vinden har parternas avtal omfattat målning av samtliga väggar och tak på hela vinden. Parternas avtal har även omfattat målning av nya lister, socklar, dörr- och fönsterfoder och stuckaturer i alla rum på de tre våningsplanen. Utöver dessa tillägg har parterna inget ytterligare avtal. Linda Lewin är alltså endast betalningsskyldig för det arbete hon har beställt.

Nedlagda arbetstimmar och begärt kapitalbelopp är oskäligt

Antalet timmar som anges i arbetsdagböckerna motsvarar inte de faktiska timmarna som GT har lagt ner. Det bestrids att arbetsdagböckerna har funnits tillgängliga under arbetets gång. Timmarna i arbetsdagböckerna har därtill justerats i efterhand.

Skäligt pris för det beställda arbetet uppgår till 175 000 kr inklusive mervärdesskatt. Det vitsordade beloppet motsvarar det arbete som utförts. Linda Lewin är inte skyldig att betala mer än så.

Skulden har inte förfallit till betalning

Linda Lewins sms till GT den 15 mars 2022 har utgjort en begäran om en specificerad räkning. Ett grundläggande krav som ställs på en sådan räkning är att beställaren, dvs. konsumenten, ska kunna bedöma vilket arbete som har utförts, vilka åtgärder som vidtagits samt vilket material som använts. När ersättningsformen löpande räkning tillämpats på avtalet – likt i aktuellt fall – ska därutöver upplysning om hur priset har

beräknats anges. Det innebär bland annat att mängd och art av material med uppgift om pris per enhet ska anges. Detta har inte skett.

UTREDNING

Parterna har åberopat skriftlig bevisning.

Vid huvudförhandlingen har på GT:s begäran partsförhör under sanningsförsäkran hållits med Georgios Tselekidis. Därtill har vittnesförhör med Joakim Shields, Joakim Carlsson, Eleftherios Siozos, Antonios Gouvatzidakis och Mikel Spachai hållits på GT:s begäran. Även partssakkunnig Anders Hvitfeldt har hörts på GT:s begäran.

DOMSKÄL – TINGSRÄTTENS BEDÖMNING

Utgångspunkter för tingsrättens prövning

Konsumenttjänstlagen är tillämplig på parternas avtalsförhållande

Parterna är överens om att de ingått ett avtal innebärande att GT utfört visst målningsarbete på löpande räkning på Linda Lewins fastighet. Eftersom GT är att betrakta som näringsidkare och Linda Lewin som konsument är konsumenttjänstlagen tillämplig på parternas avtalsförhållande. Konsumenttjänstlagen är en skyddslagstiftning vilket innebär att den i stora delar är tvingande till konsumentens fördel, se 3 § konsumenttjänstlagen.

Frågorna som tingsrätten ska pröva

Tingsrätten ska pröva om arbetet som GT utfört har avtalats mellan parterna, om det begärda priset är skäligt för nedlagt arbete och om GT har arbetat 1 148 timmar. Tingsrätten ska också pröva om Linda Lewin i rätt tid har begärt och erhållit en specificerad räkning enligt 40 § konsumenttjänstlagen och om fordran därmed har förfallit till betalning enligt 41 § andra stycket konsumenttjänstlagen.

Tingsrätten inleder med att pröva frågan om parterna ingått avtal om de arbeten, materialkostnader och kostnader för servicebil som ligger till grund för påstådd betalningsskyldighet. Tingsrätten prövar därefter om Linda Lewin har begärt en specificerad räkning i rätt tid och om Linda Lewin har fått en sådan räkning av GT. Om tingsrätten kommer fram till att en specificerad räkning inte har tillhandahållits Linda Lewin ska käromålet ogillas redan på den grunden att fordran inte har förfallit till betalning. Om tingsrätten i stället finner att en sådan räkning har tillhandahållits Linda Lewin, övergår tingsrättens till att pröva vilket arbete som avtalats mellan parterna samt om det begärda priset är skäligt utifrån antalet arbetstimmar. Med dessa utgångspunkter övergår tingsrätten till att pröva målet i sak.

Tingsrättens prövning av de olika frågorna

Det är styrkt att parterna avtalat om arbete

Parterna är överens om att de ingått avtal om målningsarbete och att GT utfört visst arbete för Linda Lewins räkning. Parterna är också överens om att Linda Lewin inte har betalat något för arbetet som utförts. Genom parternas egna uppgifter är det således styrkt att de har ingått avtal beträffande arbete, låt vara att omfattningen av arbetet är tvistigt. En utgångspunkt för tingsrättens prövning är alltså att parterna har avtalat om arbete och att avtalsförhållandet därför kan läggas till grund för Linda Lewins eventuella betalningsskyldighet.

Det är styrkt att parterna avtalat om materialkostnader

GT har påstått att parterna har avtalat att Linda Lewin ska stå för kostnaden för material och servicebil. Linda Lewin har bestritt dessa påståenden. Bevisbördan åligger enligt huvudregeln den som påstår att något har varit på ett visst sätt, exempelvis att ett visst avtal har träffats eller att parten har rätt till betalning, se bland annat NJA 2005 s. 205 och NJA 2016 s. 1011. Detta innebär att GT har bevisbördan för att parterna har avtalat om dessa kostnader.

Tingsrätten anser att det genom den muntliga bevisning som presenterats i målet är styrkt att parterna har kommit överens om att materialkostnaden inte ingått i priset per arbetstimme och att parterna avtalat att Linda Lewin ska stå för denna kostnad. Som exempel har ställföreträdaren Georgios Tselekidis uppgett att det brukliga är att material inte ingår i timpriset och att parterna varit överens om detta. Han har vidare uppgett att Linda Lewin köpt tapet själv eftersom hon hittat några specifika tapeter i en affär, vilket enligt tingsrätten tyder på att parterna diskuterat inköp av material. Därtill kommer vittnet Joakim Shields uppgifter att han hört Georgios Tselekidis och Linda Lewin diskutera frågan om det skulle vara gips eller inte på väggarna samt att han hört Linda Lewin säga att hon ville att Georgios Tselekidis skulle rekommendera vad som är brukligt att göra. Tingsrätten saknar skäl att ifrågasätta dessa uppgifter och finner att det genom den muntliga bevisning som presenterats i målet är styrkt att parterna avtalat att Linda Lewin ska betala materialkostnaderna. Detta innebär att GT har visat att parterna har avtalat att Linda Lewin ska betala särskilt för materialkostnad. Utgångspunkten för tingsrättens fortsatta bedömning är alltså att parterna avtalat även om materialkostnad och att detta avtalsförhållande kan läggas till grund för Linda Lewins eventuella betalningsskyldighet.

Det är inte styrkt att parterna avtalat om kostnaderna för servicebil

GT har påstått att parterna även har avtalat att Linda Lewin ska stå för kostnaden för servicebil. När det gäller denna kostnadspost gör tingsrätten följande bedömning. GT har i denna del gjort gällande att det är en förutsättning för denna typ av avtal att beställaren, dvs. Linda Lewin, även står kostnaden för servicebil eftersom servicebilen utgör en förutsättning för att avtalat arbete ska kunna utföras. Tingsrätten anser att en konsument inte har att räkna med att konsumenten ska stå kostnaden för servicebil när ett avtal ingås gällande måleriarbeten. I stället menar tingsrätten att en konsument har att utgå från att kostnad för servicebil ingår i det avtalade timpriset om inte annat framgått av parternas diskussioner. Den bevisning som presenterats i målet ger inte stöd för att parterna ingått ett avtal avseende kostnader för servicebil. Tingsrätten kommer därför till slutsatsen att det inte är styrkt att parterna har avtalat att Linda Lewin ska stå för kostnad avseende servicebil.

Kravet hänförligt till servicebilen, dvs. 6 470 kr, ska ogillas på den grunden att det inte är visat att parterna har träffat avtal om att Linda Lewin ska stå för denna kostnad.

I det följande övergår tingsrätten till att pröva om Linda Lewin i rätt tid har begärt en specificerad räkning och om hon är betalningsskyldig i enlighet med vad parterna avtalat.

Det är styrkt att Linda Lewin har begärt en specificerad räkning i rätt tid

En näringsidkare är skyldig att på en konsuments begäran lämna en specificerad räkning för den utförda tjänsten, se 40 § konsumenttjänstlagen. En konsument som framställt en sådan begäran i rätt tid är inte skyldig att betala förrän en specificerad räkning kommit denne tillhanda, se 41 § andra stycket konsumenttjänstlagen. GT har vitsordat att Linda Lewin begärt en specificerad räkning den 15 mars 2022, men invänt att begäran inte skett i rätt tid.

Av lagtexten i den nyss angivna paragrafen framgår inte någon tidsgräns inom vilken en konsument har rätt att begära en specificerad räkning. En sådan begäran behöver därmed inte göras omgående eller inom viss angiven tid. Tanken är dock inte att en konsument ska kunna dröja hur länge som helst med att framställa en sådan begäran. Som en utgångspunkt gäller därför att en konsument har rätt att begära en specificerad räkning i anslutning till betalningsanmodan eller inom den tid en utställd fakturas förfallotid löper, se prop. 1984/85:110 s. 100.

I nu aktuellt fall har Linda Lewin genom sms den 15 mars 2022 efterfrågat en specificerad räkning. I målet är inte utrett att Linda Lewin har fått del av fakturan före det att talan väckts i tingsrätten. Med hänsyn härtill har det vid tidpunkten då Linda Lewin begärt en specificerad räkning inte löpt någon frist inom vilken Linda Lewin varit skyldig att betala för utfört arbete. Det är även utrett att GT nyligen hade färdigställt arbetet när Linda Lewin begärt specificering. Utifrån dessa omständigheter kommer tingsrätten till den slutsatsen att Linda Lewin i rätt tid begärt en specificerad

räkning. Det innebär att GT haft en skyldighet att tillhandahålla Linda Lewin en sådan räkning.

Utifrån den slutsats som tingsrätten nyss kommit fram till finns anledning att nu pröva frågan om GT på Linda Lewins begäran har tillhandahållit en specificerad räkning och om fordran därmed har förfallit till betalning.

Det är inte styrkt att GT har tillhandahållit Linda Lewin en specificerad räkning

En specificerad räkning ska göra det möjligt för en konsument att bedöma det utförda arbetets art och omfattning, se 40 § konsumenttjänstlagen. Syftet med en specificerad räkning är att konsumenten ska kunna ta ställning till om en tjänst har utförts enligt parternas avtal och därmed också kunna bedöma om begärt pris är skäligt. Detta innebär att konsumenten till exempel ska kunna urskilja olika arbetsmoment, tidsåtgång per arbetsmoment samt härleda materialåtgång till respektive arbetsmoment. När tjänsten utförs på löpande räkning – likt i nu aktuellt fall – ska det av räkningen även framgå hur priset har beräknats. I sådana situationer krävs även att det framgår av räkningen hur mycket material som gått åt samt hur många timmar som lagts ner, se prop. 1984/85:110 s. 309–310. Med beaktande av dessa utgångspunkter övergår tingsrätten till att pröva om GT har tillhandahållit Linda Lewin en specificerad räkning.

GT har fakturerat Linda Lewin för 1 148 timmars arbete. Tjänsten har varit av sådan omfattning att det måste ställas höga krav på den specificerade räkningen för att konsumenten ska ha möjlighet att bedöma prisets skälighet. Bevisbördan för att en specificerad räkning tillsänts Linda Lewin åligger GT. GT har i denna del åberopat muntlig bevisning samt en faktura, ett kravbrev, en materialförteckning, en arbetsbeskrivning och en arbetsplatsdagbok.

Fakturan

I fakturan som har tillsänts Linda Lewin anges att den avser ”målning av villa invändigt på Margaretavägen 74 i Gamla Enskede” för en period från den 6 december 2021 till den 25 februari 2022. Fakturan avser 1 152 arbetstimmar

å 400 kr samt en kostnadspost om 66 611 kr avseende ”köpt material” och en kostnadspost om 18 650 kr avseende ”material eget lager”. Fakturan anger närmare ”servicebil 15 st x 345kr/st”. Därtill anges att fakturan är ”enligt överenskommelse”. Inledningsvis konstaterar tingsrätten att fakturan summerar antalet arbetstimmar, anger tidsperioden för arbetet och presenterar de olika kostnadsposterna som fakturan avser.

Tingsrätten konstaterar även att antalet arbetstimmar som anges i fakturan inte överensstämmer med de antal utförda arbetstimmar som GT har begärt ersättning för, dvs. 1 148 timmar. Skillnaden om fyra timmar har inte – trots direkt fråga därom – förklarats närmare av GT. Tingsrätten konstaterar också att timkostnaden i fakturan är 400 kr, medan parterna är överens om ett timpris om 500 kr. Oavsett om det rör sig om en specifikation med, respektive utan, mervärdesskatt bör detta särskilt anges i faktureringsunderlaget så att konsumenten kan följa hur priset har beräknats. I annat fall bör inte anges i fakturan att den är utställd ”enligt överenskommelse”.

Vidare konstaterar tingsrätten att varken utförda arbetsmoment eller tidsåtgången för respektive arbetsmoment framgår av fakturan. Fakturan innehåller inte heller uppgift om till exempel underentreprenörsarvode, vilket belopp som avser mervärdesskatt eller materialåtgång. Inte heller har GT:s arbetsplatsdagbok, materialförteckning eller arbetsbeskrivning bilagts fakturan. Det anges inte vad som avses med material ”eget lager” respektive ”köpt material” eller vad som omfattas av dessa kostnadsposter. Tingsrätten anser att kostnadsposterna såsom de presenterats i fakturan inte gör det möjligt för en konsument att förstå vilket material som gått åt eller varför detta material har varit nödvändigt för att utföra arbetet. Det går inte heller att närmare bedöma vilka arbetsmoment som utförts, tidsåtgången för respektive arbetsmoment eller arbetets art och omfattning. Av fakturan går det inte att förvänta sig att en konsument närmare ska kunna bedöma det utförda arbetets skälighet och art på det sätt som krävs enligt 40 § konsumenttjänstlagen.

Oaktat det ovan anförda konstaterar tingsrätten att det i målet inte heller är visat att Linda Lewin har fått fakturan innan dess att talan väckts vid tingsrätten. Under sådana förhållanden kan den utställda fakturan inte anses ge Linda Lewin, i egenskap av

konsument, en närmare inblick i det utförda arbetets tidsåtgång och prisets skälighet. Eftersom fakturan omfattar allt arbete som utförts har det inte heller varit möjligt för Linda Lewin att utifrån sina iakttagelser löpande göra en bedömning om begärt pris för utfört arbete är skäligt. Tingsrätten anser att fakturans innehåll inte uppfyller de krav som ställs på en specificerad räkning enligt konsumenttjänstlagen.

Kravbrevet

Innehållet i kravbrevet som har skickats till Linda Lewin den 5 april 2022 motsvarar i huvudsak vad som framgår av ovan nämnd faktura. Genom kravbrevet framgår att GT har en fordran mot Linda Lewin motsvarande 1 152 timmars arbete à 500 kr och ersättning för material och servicebil. Kravbrevet är skickat till Linda Lewin av GT:s ombud. Kravbrevets innehåll ger en överblick av betalningsskyldigheten och hur beloppen närmare är fördelade mellan olika kostnadsposter.

Av kravbrevet går det dock inte att utläsa vilka arbetsmoment som utförts eller i vilket rum arbete har utförts. Det anges inte närmare hur priset har beräknats eller materialåtgång för respektive arbetsmoment. Det anges inte heller vem som utfört arbetet. Som tingsrätten tidigare konstaterat bör en specificerad räkning innehålla uppgift om hur priset beräknats, tidsåtgång per arbetsmoment, materialförbrukning per arbetsmoment och hur många timmar respektive arbetsmoment tagit. Tingsrätten anser även att den omständigheten att kravbrevet anger andra belopp såsom till exempel ”540” samt – till skillnad från fakturan – anger timkostnaden inklusive mervärdesskatt gör det svårt för en konsument att förstå hur priset beräknats. Tingsrätten anser att kravbrevet inte uppfyller de krav som ställs på en specificerad räkning.

Materialförteckningen

Av materialförteckningen som har skickats till Linda Lewin framgår, enligt GT, vilket material som använts för arbetsperioden genom att samtliga fakturor som avser material för arbetet har sammanställts. Materialförteckningen ger enligt GT en översikt över förbrukat material.

Tingsrätten konstaterar att materialförteckningen framstår som invecklad och svårläst.

Det är inte möjligt att på ett enkelt sätt härleda respektive material till utfört arbetsmoment. Därtill konstaterar tingsrätten att materialförteckningen innehåller vissa kostnadsposter som framstår som märkliga. Som exempel finns i fakturorna poster som avser kaffe, bitsocker och kakor.

En kostnadspost som GT begärt 18 650 kr för avser material från eget lager. Innebörden av denna kostnadspost preciseras inte närmare av GT. Enligt tingsrätten framstår det som mycket svårt för en konsument att veta vad som avses med de olika kostnadsposterna gällande material och varför visst material har köpts in och annat material fakturerats från eget lager. Det framgår exempelvis av materialförteckningen att tejp har köpts in samtidigt som tejp också har fakturerats från eget lager.

Det är i målet utrett att Linda Lewin har fått materialförteckningen efter att allt arbete färdigställts. Eftersom fakturan omfattar allt material har det inte varit möjligt för Linda Lewin att exempelvis utifrån sina iakttagelser löpande göra en bedömning om begärt pris för materialet är skäligt. Hon har således inte kunnat kontrollera materialförbrukningen eller till exempel ställa frågor om oklara kostnadsposter till GT. Tingsrättens sammantagna bedömning är att inte heller materialförteckningen uppfyller konsumenttjänstlagens krav på en specificerad räkning.

Arbetsplatsdagboken

Under arbetsperioden har GT fört en arbetsplatsdagbok över arbetarnas olika arbetstider. Av denna framgår vem som arbetat respektive dag och vilken tid. Samtliga vittnen som hörts på GT:s begäran har uppgett att arbetsplatsdagboken har funnits på arbetsplatsen varje dag under arbetets gång och förvarats i köket, förutom då arbete skett i köket. GT har med detta gjort gällande att Linda Lewin haft möjlighet att kontrollera arbetet genom arbetsplatsdagboken. Tingsrätten anser att det genom den bevisning som har presenterats är utrett att arbetsplatsdagboken har funnits på arbetsplatsen under hela arbetets gång.

Enligt tingsrätten finns det emellertid oklarheter när det gäller hur arbetsplatsdagboken har fyllts i. Vittnet Antonios Gouvatzidakis har uppgett att någon annan fyllt i hans arbetstider åt honom eftersom han inte kan skriva. Vittnet Mikel Spachai har uppgett

att han själv fyllt i sina arbetstimmar. Därtill kommer den omständigheten att vittnet Antonios Gouvatzidakis, som hörts under ed, har uppgett att han befunnit sig i Grekland mellan den 24 december 2021 och den 13 januari 2022. Tingsrätten konstaterar att Antonios Gouvatzidakis arbetstider under denna period har redovisats den 10, 11, 12 och 13 januari 2022 då han själv har uppgett att han befunnit sig i Grekland. Även om han varit osäker på exakta datum anser tingsrätten inte att han kan ha misstagit sig om så mycket som fyra olika tillfällen. Detta talar enligt tingsrätten med styrka för att arbetsplatsdagboken inte är tillräcklig som underlag för bedömning av antalet timmar som arbete utförts.

Utifrån arbetsplatsdagbokens innehåll går det inte heller att dra några slutsatser om arbetets omfattning, vilka konkreta arbetsmoment som utförts respektive dag eller vem som utfört respektive arbetsmoment. Det går till exempel inte att utläsa vilket rum som arbete utförts i respektive dag eller vilket material som har gått åt till respektive arbetsmoment. Tingsrätten konstaterar att arbetsplatsdagboken har rubriker så som ”tillkommande/extra arbeten”, ”material dito” och ”övrigt/avvikelser/hinder m.m.” men att dessa fällt under hela arbetsperioden har lämnats tomma. Detta talar enligt tingsrätten för att GT i egenskap av näringsidkare har haft större utrymme för att redovisa sitt arbete och material i arbetsplatsdagboken än vad GT faktiskt gjort. Tingsrättens intryck är snarare att arbetsplatsdagboken använts som ett lönegrundade internt arbetsdokument. En ytterligare omständighet som talar för att så är fallet är att det inte i något fall har angetts paus för lunch eller rast i de tider som har angetts i arbetsplatsdagboken. I stället framgår med tydlighet att det som antecknats är tiden när en arbetare har påbörjat sitt arbetspass respektive när denne avslutat sitt arbetspass.

Tingsrätten konstaterar vidare att GT i egenskap av näringsidkare haft möjlighet att säkra bevisning till styrkande av antalet timmar som lagts ner på arbetet och vilket arbete som utförts respektive dag. Någon sådan utredning har inte åberopats i målet. Partssakkunnige Anders Hvitfelt har uppgett att det i en arbetsplatsdagbok i denna typ av entreprenad brukar anges hur mycket material som använts, vilka arbetsmoment som utförts och av vem. Dessa uppgifter, som tingsrätten tidigare konstaterat, framgår inte av arbetsplatsdagboken trots att rubrikerna har funnits. Enligt tingsrätten har det

varit möjligt för GT att i arbetsplatsdagboken för respektive dag exempelvis anteckna vem som arbetat med vilka arbetsmoment, i vilket rum arbete utförts, hur många timmar respektive arbetsuppgift tagit och vilket material som använts. I stället har Georgios Tselekidis under sanningsförsäkran uppgett att arbetsplatsdagboken använts för att sammanställa utfört arbete. Hans uppgifter stöds i och för sig av vittnens uppgifter. Tingsrätten konstaterar dock att den muntliga bevisningen i målet inte påverkar GT:s skyldigheter i fråga om att tillhandahålla en specificerad räkning.

Tingsrätten kommer till den slutsatsen att Linda Lewin med stöd av arbetsplatsdagboken inte har kunnat följa arbetet eller hur priset har beräknats. Hon har heller inte med hjälp av arbetsplatsdagboken kunnat bedöma det utförda arbetets art och omfattning.

Arbetsbeskrivningen

Av arbetsbeskrivningen som skickats till Linda Lewin den 24 mars 2022 framgår en redogörelse över vilket arbete som utförts på respektive våningsplan. Arbetsbeskrivningen anger i detalj vilka arbetsmoment som utförts. Parterna är överens om att arbetsbeskrivningen har upprättats efter att arbetet färdigställts, nämligen när Linda Lewin påtalat för GT att hon ansett att priset varit för högt.

Tingsrätten konstaterar att det av arbetsbeskrivningen inte går att få en uppfattning om när respektive arbetsmoment utförts eller vem som utfört arbetet. Det går inte heller att följa tidsåtgång, materialförbrukning eller pris per utfört arbetsmoment. En mindre detaljerad redovisning kan vara tillräcklig som specificerad räkning under förutsättning att den kan läsas tillsammans med exempelvis ett skriftligt avtal, en offert eller någon annan dokumentation, se NJA 2016 s. 1011. I aktuellt fall saknas sådan dokumentation. Detta innebär att höga krav ställs på underlaget för att det ska vara tillräckligt. Med tanke på att det av arbetsbeskrivningen inte framgår hur priset har beräknats anser tingsrätten att inte heller arbetsbeskrivningen uppfyller konsumenttjänstlagens krav. Eftersom Linda Lewin därtill har fått arbetsbeskrivningen när allt arbete färdigställts, har hon inte heller haft möjlighet att löpande bedöma det begärda prisets underlag med hjälp av beskrivningen.

Det är inte visat att betalningstidpunkten inträtt

Tingsrättens sammantagna bedömning är således att det underlag som GT åberopat till stöd för att en specificerad räkning har skickats till Linda Lewin varken tillsammans eller var för sig gör det möjligt för en konsument att bedöma det utförda arbetets art och omfattning. Av underlaget går det inte att urskilja tidsåtgången för respektive arbetsmoment, härleda materialkostnader till arbetsmoment eller utläsa antalet timmar per utfört arbetsmoment. Det framgår inte heller vem som utfört arbete eller i vilket rum ett visst arbetsmoment utförts. Därtill anges inte heller hur priset beräknats, vilket tingsrätten tidigare konstaterat är ett krav på en specificerad räkning när det gäller arbeten som utförs på löpande räkning. Det har varit fråga om omfattande målningsarbeten under en längre tidsperiod och det har varit många olika arbetare inblandade i arbetets utförande.

Det underlag som GT presenterat är bristfälligt och gör det inte möjligt för en konsument att bedöma arbetets art och omfattning och därmed inte heller prisets skälighet eller arbetets avtalsenlighet. Linda Lewin har, i egenskap av konsument, inte haft någon möjlighet att förfoga över underlaget utan detta ansvar har ålegat GT. Att Linda Lewin har varit närvarande på arbetsplatsen ersätter inte GT:s skyldighet att lämna en specificerad räkning enligt konsumenttjänstlagen.

Det anförda leder tingsrätten till slutsatsen att GT inte har uppfyllt vad som åligger en näringsidkare enligt konsumenttjänstlagen. Linda Lewin har i tid begärt en specificerad räkning. Hon har inte fått en sådan. Skyldigheten att betala inträffar inte förrän en specificerad räkning har kommit konsumenten till handa. Det innebär att fordran mot Linda Lewin inte har förfallit till betalning, se 41 § 2 st konsumenttjänstlagen. Någon annan grund för att fakturan har förfallit till betalning finns inte. Käromålet i den del som avser kostnader för utfört arbete och material ska därför ogillas.

Sammanfattning av tingsrättens slutsatser

Käromålet ska ogillas i sin helhet.

Utifrån tingsrättens slutsats saknas anledning att pröva vilket arbete som avtalats mellan parterna, om GT utfört arbete motsvarande 1 148 timmar och prisets skälighet.

Frågan om rättegångskostnad

GT ska betala Linda Lewins rättegångskostnad med skäligt belopp

Huvudregeln i tvistemål är att den som förlorar en tvist ska ersätta motpartens rättegångskostnad, se 18 kap. 1 § rättegångsbalken. Eftersom GT:s talan ogillas i sin helhet har Linda Lewin vunnit målet. GT ska därför enligt huvudregeln – vilken tingsrätten saknar skäl att frångå – ersätta Linda Lewins rättegångskostnad. Ersättning för rättegångskostnad ska fullt motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande samt arvode till ombud, om kostnaden skäligen varit påkallad för tillvaratagande av partens rätt. Utöver målets omfattning och beskaffenhet ska beaktas den omsorg och skicklighet med vilken uppdraget har utförts.

Linda Lewin har begärt ersättning med 475 000 kr inklusive mervärdesskatt för ombudsarvode. Enligt kostnadsräkningen har arbete utförts med drygt 87 timmar.

GT har som skälig ersättning för Linda Lewins rättegångskostnad vitsordat ett belopp om 180 000 kr inklusive mervärdesskatt.

Tingsrättens bedömning

Huvudförhandlingen i målet har pågått under en och en halv dagar. Därtill har en muntlig förberedelse ägt rum. Linda Lewin har i målet inkommit med svaromål och ett par yttranden. Med hänsyn till dessa omständigheter och de aktuella tvistefrågornas komplexitet och svårighetsgrad anser tingsrätten att begärd ersättning inte framstår som skäligen påkallad. I stället anser tingsrätten att skälig ersättning är 380 000 kr inklusive mervärdesskatt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (TR-02)

Ett överklagande ges in till tingsrätten senast den 20 oktober 2023. Överklagandet prövas av Svea hovrätt. Prövningstillstånd krävs.

Sofia Jungstedt

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.